

สาระสำคัญของ
ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี
ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549

.....

ข้อ 2 ระเบียบนี้ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2549 เป็นต้นไป

ข้อ 3 “การพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์” หมายถึง การจัดหาพัสดุตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ด้วยวิธีการซื้อ หรือการจ้าง แต่ไม่รวมถึง การจ้างที่ปรึกษา การจ้างออกแบบและการควบคุมงาน การซื้อหรือการจ้างโดยวิธีพิเศษและวิธีกรณีพิเศษ ที่สามารถทำได้ตามระเบียบอื่น

“ราคาสูงสุด” หมายถึง ราคากลาง วงเงินงบประมาณที่มีอยู่ และให้รวมถึงเงินสมทบที่ใช้จัดหาครั้งนั้นด้วย หรือราคาสูงที่ทางราชการพึงจะได้รับได้ตามหลักเกณฑ์ที่ กวพ.อ.กำหนด

ข้อ 4 เกณฑ์การใช้บังคับ การจัดหาพัสดุของส่วนราชการที่อยู่ในกำกับดูแลของฝ่ายบริหาร ตามกฎหมาย ว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน (กระทรวง ทบวง กรม รัฐวิสาหกิจ องค์การมหาชน และหน่วยงานอื่นของรัฐ) ที่กิจกรรม โครงการ หรือการก่อสร้างมีมูลค่าตั้งแต่สองล้านบาทขึ้นไปดำเนินการตามระเบียบนี้

เว้นแต่จะได้อบรมณ์มติจากคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ให้จัดหาด้วยวิธีการอื่นได้

ข้อ 5 ความสัมพันธ์กับระเบียบอื่น

นอกจากที่กำหนดไว้แล้ว ให้การพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ดำเนินการตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ หรือระเบียบอื่นของหน่วยงานนั้น ๆ ควบคู่ไปด้วย เว้นแต่คณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์จะกำหนด หรือวินิจฉัยเป็นประการอื่น

ข้อ 6 ให้มีคณะกรรมการว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เรียกย่อว่า “กวพ.อ.” ประกอบด้วย

ปลัดกระทรวงการคลัง เป็นประธานกรรมการ

ปลัดกระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร เป็นรองประธานกรรมการ

อัยการสูงสุด

ผู้อำนวยการสำนักงบประมาณ

เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา

ผู้แทนสำนักงานกำกับและบริหารโครงการเปลี่ยนระบบบริหารการเงินและการคลังภาครัฐ
สู่ระบบอิเล็กทรอนิกส์

ผู้แทนสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย

ผู้แทนสภาหอการค้าแห่งประเทศไทย

ผู้แทนสมาคมธนาคารไทย เป็นกรรมการ

อธิบดีกรมบัญชีกลาง เป็นกรรมการและเลขานุการ

บทบัญญัติข้อใดเป็นอำนาจหน้าที่ของอธิบดีกรมบัญชีกลาง ให้มีการมอบอำนาจได้ตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน

ข้อ 7 อำนาจหน้าที่คณะกรรมการ กวพ.อ. มีดังนี้ (ระเบียบข้อ 7)

1. ศึกษาและวินิจฉัยปัญหาที่เกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบนี้
2. พิจารณานุมัติยกเว้น หรือผ่อนผันการไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้
3. พิจารณาอุทธรณ์และคำร้องเรียนเกี่ยวกับการไม่ปฏิบัติตามระเบียบนี้และความไม่เป็นธรรมอื่น
4. พิจารณานุมัติการดำเนินการจัดหาพัสดุด้วยวิธีการอื่น
5. กำหนดหลักเกณฑ์และรายละเอียดการปฏิบัติในกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
6. เสนอแนะการแก้ไขปรับปรุงระเบียบนี้ต่อคณะรัฐมนตรี
7. แต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินการต่าง ๆ ตามระเบียบนี้ หรือตามที่ กวพ.อ.มอบหมายแล้วเสนอให้ กวพ.อ.พิจารณา เว้นแต่ กวพ.อ.จะมีมติมอบหมายให้ดำเนินการแทน กวพ.อ.ไปได้

การเตรียมการจัดหาพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (ระเบียบข้อ 8)

1. ให้หัวหน้าหน่วยงาน/ส่วนราชการ แต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดร่างขอบเขตของงาน (TOR / รายละเอียดของคุณลักษณะเฉพาะครุภัณฑ์ แบบรูปรายการ คุณสมบัติผู้เสนอราคา ผลงานก่อสร้าง รายละเอียดทางเทคนิค) และร่างเอกสารประกวดราคาก่อนเริ่มการจัดหาพัสดุตามระเบียบนี้
  - (1.1) เมื่อขอบเขตของงานได้รับอนุมัติแล้ว ให้นำสาระสำคัญเผยแพร่ประกาศเว็บไซต์ของหน่วยงาน
  - (1.2) ส่งให้กรมบัญชีกลางเผยแพร่ด้วย เป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่า 3 วัน
  - (1.3) ให้สาธารณะชนเสนอแนะ วิจารณ์ หรือมีความเห็นเป็นลายลักษณ์อักษร หรือทางเว็บไซต์มายังหน่วยงานโดยเปิดเผย
  - (1.4) กรณีที่ไม่มีข้อเสนอนแนะ หรือคำวิจารณ์ใด ๆ หน่วยงานไม่ต้องนำร่าง TOR และร่างเอกสารประกวดราคา ลงประกาศทางเว็บไซต์อีก

(1.5) กรณีที่มีข้อเสนอแนะความคิดเห็น หรือคำวิจารณ์ ให้คณะกรรมการพิจารณาว่า สมควรปรับปรุงหรือไม่ ถ้าควรปรับปรุง หรือไม่ปรับปรุง ก็ให้ดำเนินการตามความเห็นข้อเสนอแนะหรือไม่ปรับปรุง และเสนอหัวหน้าหน่วยงานเพื่อขอความเห็นชอบแล้วนำลงประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลางอีกครั้งหนึ่งไม่น้อยกว่า 3 วัน

2. ระหว่างดำเนินการ

(2.1) ให้หัวหน้าหน่วยงานแจ้งอธิบดีกรมบัญชีกลาง เพื่อขอแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคาตามโครงการ (ระบุชื่อตามความเหมาะสม) โดยจะเสนอรายชื่อกรรมการบางส่วน หรือทั้งหมดเพื่อประกอบการพิจารณาด้วยก็ได้

(2.2) ให้คัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์จากทะเบียนที่มีอยู่ เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้จัดการประมูลทางอิเล็กทรอนิกส์ โดยให้กำหนดวัน เวลา และสถานที่เสนอราคา เพื่อเป็นข้อมูลให้คณะกรรมการดำเนินการต่อไป

หมายเหตุ การคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์และการกำหนดสถานที่เสนอราคาจะต้องคัดเลือกและกำหนดจากรายชื่อและสถานที่ที่กรมบัญชีกลางได้ประกาศขึ้นทะเบียนไว้แล้วเท่านั้น

สำหรับ การแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคาตามโครงการการคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์ และการกำหนดวัน เวลา และสถานที่ที่เสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ตามข้อ 8(2)(3) และข้อ 10(2) แห่งระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 ของหน่วยงานภายในจังหวัดที่กิจกรรม โครงการ หรือการก่อสร้าง มีมูลค่าไม่เกินห้าสิบล้านบาท กรมบัญชีกลาง ได้มีคำสั่งที่ ก.75/2549 ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมบัญชีกลาง หมายความว่ารวมถึง ราชการส่วนกลางที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาคด้วย)

3. ให้อธิบดีกรมบัญชีกลาง/ผู้ว่าราชการจังหวัดแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคาตามโครงการ ประกอบด้วย

(3.1) ประธานกรรมการ หนึ่งคนจากบุคลากรในหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ

(3.2) กรรมการอื่นอีก ไม่น้อยกว่าสามคนและไม่มากกว่าห้าคน ในจำนวนนี้ให้แต่งตั้งจากบุคคลที่มีได้เป็น ข้าราชการซึ่งมีตำแหน่งหรือเงินเดือนประจำหนึ่งคน อาจพิจารณาจากบุคคล ผู้รับบำนาญบำนาญ ผู้แทนสภาอุตสาหกรรม ผู้แทนสภาหอการค้า ผู้แทนสมาคม ผู้แทนชุมชนหรือประชาคม ผู้แทนสหภาพนายควม หรือ (จะแต่งตั้งตามข้อเสนอของหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุทั้งหมดหรือบางส่วนก็ได้ หรือค้นหาข้อมูลบุคคลภายนอกจาก Website ของกระทรวงการคลังคัดเลือกรายชื่อจาก

WWW.gprocurement.go.th)

(3.3) ให้หัวหน้าเจ้าหน้าที่พัสดุเป็นกรรมการและเลขานุการ เจ้าหน้าที่พัสดุในหน่วยงานเป็นผู้ช่วยเลขานุการ (นับผู้ช่วยเลขานุการเป็นคณะกรรมการด้วยหรือไม่)

หมายเหตุ ถ้าแต่งตั้งเกินจำนวน 5 คน ให้ขออนุมัติ กวพ.อ. และกรรมการที่เป็นบุคคลภายนอก หากไม่มีก็ไม่ครบองค์ประกอบ แต่อาจขอยกเว้นต่อ กวพ.อ. ได้

ให้คณะกรรมการฯ นำสาระสำคัญของเอกสารประกวดราคาเชิญชวน เอกสารการประกวดราคา และเอกสารเบื้องต้นอื่น ๆ ที่สามารถเผยแพร่ได้ลงประกาศทางเว็บไซต์ของหน่วยงานและกรมบัญชีกลางเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามวัน โดยกำหนดให้มีการจัดทำซองข้อเสนอด้านเทคนิค การวางหลักประกันซอง วันเวลา และสถานที่ที่ยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิค เงื่อนไข เงื่อนไขเวลา และสถานที่ที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ จะแจกจ่ายหรือจำหน่ายก็ได้

การยื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิค (ระเบียบข้อ 9)

(1) ให้ผู้ประสงค์จะเสนอราคายื่นซองข้อเสนอด้านเทคนิคต่อคณะกรรมการฯตามข้อ 8(3) ผ่านทางหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุภายในระยะเวลาที่คณะกรรมการฯกำหนด **โดยต้องใช้เวลาไม่น้อยกว่าสามวัน นับแต่วันสุดท้ายของการแจกจ่ายหรือจำหน่ายเอกสาร ตามข้อ 8 (3) แต่ต้องเป็นระยะเวลาภายใน 30 วัน นับแต่วันแรกที่กำหนดให้ยื่นซอง**

การรับซองข้อเสนอด้านเทคนิค ตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุ หรือระเบียบอื่นของหน่วยงานนั้น ๆ เว้นแต่ กวพ.อ.จะกำหนดเป็นอย่างอื่น

(2) เมื่อสิ้นสุดเวลาตาม (1) ให้คณะกรรมการฯดำเนินการคัดเลือกเบื้องต้น เพื่อหาผู้มีสิทธิเสนอราคาโดยพิจารณาว่า

ก. คุณสมบัติของผู้ประสงค์จะเสนอราคาครบถ้วนหรือไม่ และยื่นเอกสารต่าง ๆ ครบถ้วนหรือไม่

ข. ข้อเสนอด้านเทคนิค มีความเหมาะสมหรือไม่

ค. เป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกันตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุหรือไม่

การดำเนินการต้องให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่คณะกรรมการประกาศกำหนด เมื่อคณะกรรมการฯคัดเลือกเบื้องต้นเพื่อเป็นผู้มีสิทธิเสนอราคาเสร็จแล้ว (เป็นผู้มีคุณสมบัติครบถ้วน ข้อเสนอด้านเทคนิคมีความเหมาะสมและไม่เป็นผู้เสนอราคาที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน) **ให้แจ้งผู้ประสงค์จะเสนอราคาแต่ละรายทราบผลการพิจารณาเฉพาะของตน โดยไม่เปิดเผยรายชื่อดังกล่าวต่อสาธารณชน**

หมายเหตุ หนังสือคำประกันต้องตรวจสอบระยะเวลาให้รอบคอบ เพราะต้องนับระยะเวลาตั้งแต่วันยื่นซองจนถึงวันยื่นราคา รวมกัน ผลประโยชน์ร่วมกันต้องตรวจสอบผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผลงานตรงตามประกาศ

(3) หากผู้เสนอราคาที่ไม่ผ่านการคัดเลือกเบื้องต้น ตาม (2) ประสงค์จะคัดค้านผลการพิจารณา ก็ให้ อุทธรณ์ต่อหัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุได้ภายในสามวัน นับแต่วันที่ได้รับแจ้งและให้หัวหน้าหน่วยงานพิจารณาให้เสร็จภายในเจ็ดวัน ทั้งนี้ ในระหว่างการพิจารณาจะดำเนินการขั้นตอนต่อไปไม่ได้

ทั้งนี้ หัวหน้าหน่วยงานจะต้องแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้คัดค้านแต่ละรายทราบ หากหัวหน้าหน่วยงาน ไม่อาจแจ้งผลการพิจารณาวินิจฉัยให้ผู้คัดค้านทราบภายในเวลาที่กำหนดให้ถือว่า คำอุทธรณ์นั้นฟังขึ้น คำวินิจฉัยของหัวหน้าหน่วยงานเป็นอันถึงที่สุด ณ ชั้นของฝ่ายบริหาร

หมายเหตุ การแจ้งให้ผู้มีผลประโยชน์ร่วมกัน หรือการแจ้งให้ผู้ที่เกี่ยวข้องอื่นนอกเหนือจากการมีผลประโยชน์ร่วมกัน ให้แจ้งข้อเท็จจริง เหตุผล และสิทธิอุทธรณ์ให้ทราบด้วย ระหว่างที่มีการอุทธรณ์ และพิจารณาอุทธรณ์ห้ามดำเนินการต่อไปใด ๆ ทั้งสิ้น

(4) กรณีที่ มีผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว ให้หน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุยกเลิกการดำเนินการทั้งหมด แล้วเริ่มดำเนินการใหม่ หรือจะขออนุมัติจาก กวพ.อ. ดำเนินการจัดหาด้วยวิธีการอื่นก็ได้ โดยร่างขอบเขตของงาน และร่างเอกสารประกวดราคา ต้องไม่มีการเปลี่ยนแปลง

กรณีนี้ หากไม่มีการเปลี่ยนแปลงรายละเอียดกรรมการประกวดราคาตามโครงการ ตามระเบียบข้อ 8(2) ก็ให้กรรมการดังกล่าวดำเนินการต่อไป โดยไม่ต้องแจ้งอธิบดีกรมบัญชีกลางเพื่อขอแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคาตามโครงการอื่น หรือ

กรณีดำเนินการจัดหาพัสดุเพิ่มเติมหรือจัดหาใหม่ โดยต้องใช้ร่างขอบเขตของงานและร่างเอกสารประกวดราคาเดิม และไม่เกินวงเงินงบประมาณที่เคยจัดหาในรอบปีที่ผ่านมา (นับจากวันที่นำสาระสำคัญของร่างขอบเขตของงาน และร่างเอกสารประกวดราคาประกาศในเว็บไซต์ครั้งสุดท้าย)

เมื่อผู้มีสิทธิเสนอราคาผ่านการตรวจสอบและได้รับการคัดเลือกให้เข้าเสนอราคาแล้ว ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะต้องลงนามในหนังสือแสดงเงื่อนไขการซื้อและการจ้างโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ (สัญญาสามฝ่าย) และจัดส่งผู้แทนเข้าร่วมฝึกอบรมกับผู้ให้บริการตลาดกลางอิเล็กทรอนิกส์

การเสนอราคา (ระเบียบข้อ 10)

เมื่อพิจารณาคัดเลือกเบื้องต้น ตามข้อ 9 และได้รับแจ้งวัน เวลา และสถานที่เสนอราคาจากอธิบดีกรมบัญชีกลางแล้ว ให้หน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุ แจ้งวัน เวลา และสถานที่เสนอราคาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบเพื่อดำเนินการเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ดังนี้

1. ให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ละราย

- (1.1) ส่งผู้แทนไม่เกินรายละสามคนเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาก่อนเวลาเริ่มการเสนอราคา
- (1.2) แจกซื้อตามแบบที่ กวพ.อ.กำหนดในวันเสนอราคาและให้เข้าประจำในสถานที่ตามที่จัดไว้ โดยแยกจากผู้มีสิทธิเสนอการรายอื่น
- (1.3) ให้เจ้าหน้าที่พัสดุของรัฐที่คณะกรรมการมอบหมาย 1 คนเข้าประจำ
- (1.4) ห้ามมีการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ไม่ว่าด้วยวิธีใด
- (1.5) เมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคา ผู้มีสิทธิเสนอราคาจะเปลี่ยนหรือเพิ่มผู้แทนมิได้ แต่อาจขอลถอนผู้แทนบางคนออกเพราะเหตุใดเหตุหนึ่งได้
- (1.6) ถ้าผู้มีสิทธิเสนอการรายใดไม่ส่งผู้แทนมาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด ให้ประธานคณะกรรมการประกาศเป็นผู้หมดสิทธิเสนอราคา
- (1.7) แจกผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาที่เหลืออยู่ทุกรายเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคา
- (1.8) ถ้าผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว เมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคา ให้นำความในข้อ 9(4) มาใช้โดยอนุโลม คือ ยกเลิกสถานเดียว

2. ให้อธิบดีกรมบัญชีกลางเป็นผู้กำหนดวัน เวลา และสถานที่เสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

- (2.1) สถานที่อาจแตกต่างจากที่ตั้งของหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุก็ได้ เว้นแต่ กวพ.อ.จะมีมติเป็นอย่างอื่น
- (2.2) วันที่กำหนดให้มีการเสนอราคาต้องเป็นวันราชการ
- (2.3) ให้เริ่มกระบวนการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ในเวลาราชการ แต่จะสิ้นสุดลงนอกเวลาราชการก็ได้
- (2.4) กระบวนการเสนอราคาให้กระทำภายในเวลาไม่น้อยกว่าสามสิบนาทีและไม่เกินกว่าหกสิบนาที
- (2.5) ประธานต้องประกาศกำหนดเวลาแน่นอนที่จะใช้เสนอราคาให้ทราบล่วงหน้าก่อนเริ่มกระบวนการเสนอราคา

3. เมื่อเริ่มกระบวนการเสนอราคา

- (3.1) ให้ผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาเริ่มการเสนอราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
- (3.2) คณะกรรมการตรวจสอบควบคุมอยู่ ณ สถานที่ตามที่คณะกรรมการจัดไว้
- (3.3) การเสนอราคากระทำได้หลายครั้งจนถึงเวลาที่ประธานฯแจ้งเตือนว่า เป็นช่วงเวลาสามถึงห้านาทีสุดท้าย ระบบจะไม่แสดงว่าราคาของผู้ใดมีสถานะใด
- (3.4) เมื่อหมดเวลาแล้ว ประธานจะแจ้งสิ้นสุดกระบวนการเสนอราคา หรือ
- (3.5) เมื่อสิ้นสุดเวลาตามที่กำหนดในข้อ (2.4) หากปรากฏว่า มีผู้เสนอราคาต่ำสุดเท่ากันหลายราย จนไม่อาจชี้ขาดได้ ให้คณะกรรมการฯขยายเวลาออกไปอีกสามนาทีและดำเนินการตามข้อ (3.3)
- (3.6) ให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายมีสิทธิเข้าเสนอราคาในช่วงเวลาที่ขยายนั้น

- (3.7) เมื่อครบกำหนดเวลา หากยังไม่อาจชี้ขาดได้ ให้ขยายเวลาออกไปอีกรั้งละสามนาที่จนได้ ผู้เสนอราคาค่ำสุดเพียงรายเดียวในช่วงเวลาที่ขยายและให้แจ้งสิ้นสุดกระบวนการเสนอราคา

4. คณะกรรมการฯ ประชุมพิจารณาทันทีที่กระบวนการเสนอราคาลิ้นสุดลง

- (4.1) เพื่อมีมติว่า สมควรรับการเสนอราคาของผู้มีสิทธิเสนอราคารายใด
(4.2) มติ ต้องแสดงเหตุผลประกอบการพิจารณา
(4.3) รายงานให้หัวหน้าหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุพิจารณาภายในวันทำการถัดไป
(4.4) ถ้าหัวหน้าหน่วยงานเห็นชอบกับมติ ให้คณะกรรมการแจ้งผลการพิจารณาให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายทราบ
(4.5) หากหัวหน้าหน่วยงาน ไม่เห็นชอบกับมติ ให้แจ้งเหตุผลให้คณะกรรมการทราบเพื่อชี้แจง ภายในสามวัน เข้าชมหรือรับทราบผลการเสนอราคาตามขั้นตอนดังกล่าวได้ ตามหลักเกณฑ์ และวิธีการรักษาความสงบเรียบร้อยที่คณะกรรมการกำหนด

5. กรณีที่ กวพ.อ. เห็นเองหรือจากการพิจารณาอุทธรณ์หรือคำร้องเรียนตามข้อ 10 (5) ว่า

- (5.1) กรรมการ เจ้าหน้าที่ ผู้มีสิทธิเสนอราคา หรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหาพัสดุผู้ใดมิได้ ปฏิบัติให้เป็นไปตามระเบียบ หรือมีเจตนาก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้มีสิทธิเสนอราคา หรือทางราชการ ไม่ว่าจะก่อให้เกิดความเสียหายหรือไม่ก็ตาม
(5.2) กวพ.อ. อาจแจ้งให้ผู้มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา ต่อหน่วยงานของรัฐ หรือกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องได้
(5.3) หากเข้าข่ายเป็นความผิดทางวินัย ให้แจ้งผู้บังคับบัญชาของผู้นั้นดำเนินการทางวินัยด้วย

6. คณะกรรมการประกวดราคามีหน้าที่

- (6.1) ดูแลการเสนอราคาทุกขั้นตอนที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของตนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย สุจริต เป็นธรรม
(6.2) วางมาตรการเพื่อป้องกันการทุจริตและการสมยอมในด้านราคา ไม่ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือผู้มีสิทธิเสนอราคาด้วยความระมัดระวัง รอบคอบ

7. กรณีที่กระบวนการเสนอราคาทางอิเล็กทรอนิกส์ประสบข้อขัดข้อง จนไม่อาจดำเนินการต่อไปให้แล้วเสร็จภายในเวลาที่กำหนดได้

- (7.1) ให้คณะกรรมการฯ สั่งพักกระบวนการเสนอราคา
(7.2) ห้ามมิให้ผู้แทนผู้มีสิทธิเสนอราคาพบปะหรือติดต่อกับบุคคลอื่น
(7.3) เมื่อแก้ไขข้อขัดข้องแล้ว จึงให้ดำเนินกระบวนการเสนอราคาต่อไป จากขั้นตอนที่ค้างอยู่ ภายในเวลาของการเสนอราคาที่ยังเหลือก่อนจะสั่งพักกระบวนการเสนอราคา

- (7.4) ต้องสิ้นสุดกระบวนการเสนอราคาภายในวันเดียวกัน เว้นแต่คณะกรรมการเห็นว่ากระบวนการเสนอราคาจะไม่แล้วเสร็จได้โดยง่ายหรือขัดข้อง ไม่อาจแก้ไขได้
  - (7.5) ให้ประธานฯสั่งยกเลิกกระบวนการเสนอราคา และกำหนดวัน เวลา และสถานที่ เพื่อเริ่มต้นกระบวนการเสนอราคาใหม่
  - (7.6) แจ้งให้ผู้มีสิทธิเสนอราคาทุกรายที่อยู่ในสถานที่นั้นทราบ
  - (7.7) เมื่อการเสนอราคาทางอิเล็กทรอนิกส์เสร็จสิ้นแล้ว ผู้เสนอราคาคนใดคนหนึ่งของผู้มีสิทธิเสนอราคาแต่ละรายที่มาลงทะเบียนเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคา ลงนามยืนยันการเสนอราคาตามแบบ บก.008 ที่กรรมการนำมามอบให้ ณ ห้องเสนอราคาที่มีผู้มีสิทธิเสนอราคาประจำอยู่ จึงจะสามารถออกจากห้องเสนอราคาได้
8. กวพ.อ. อาจกำหนดมาตรการอื่นใดเพื่อรักษาความเป็นธรรมและผลประโยชน์ของรัฐเพิ่มเติมอีกก็ได้

ข้อสังเกต

การยึดหลักประกันของของผู้มีสิทธิเสนอราคา แจ้งโดยหนังสือกรมบัญชีกลาง ด่วนที่สุด ที่ กค 0408.3/ว302 ลงวันที่ 21 กรกฎาคม 2549 ให้ดำเนินการในกรณีดังนี้

1. ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ส่งผู้แทนมาลงทะเบียนเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด
2. ผู้มีสิทธิเสนอราคาที่มาลงทะเบียนแล้ว ไม่ LOGIN เข้าสู่ระบบ
3. ผู้มีสิทธิเสนอราคา LOGIN แล้ว แต่ไม่มีการเสนอราคา หรือเสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนด โดยการเสนอราคาสูงกว่า หรือเท่ากับราคาเริ่มต้นการประมูล
4. ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ลงลายมือชื่อในแบบ บก.008 แบบยืนยันราคาสุดท้ายในการเสนอราคา ทั้งนี้ เงื่อนไขการยึดหลักประกันของดังกล่าวให้กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาซื้อด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และหนังสือแสดงเงื่อนไข การซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ให้ชัดเจน

ข้อยกเว้น/ผ่อนคลายเป็นความคล่องตัวในการปฏิบัติตามระเบียบ

นอกจากนี้ คณะรัฐมนตรียังได้ประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2550 ลงมติเห็นชอบการเพิ่มความคล่องตัวในการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 แจ้งโดยหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0506/ว 151 ลงวันที่ 22 ตุลาคม 2550 และหนังสือกระทรวงการคลัง ด่วนที่สุด ที่ กค 0408.4/19518 ลงวันที่ 11 ตุลาคม 2550 มีสาระสำคัญดังนี้

เพื่อให้การจัดซื้อจัดจ้างของหน่วยงานภาครัฐดำเนินการไปด้วยความสะดวก รวดเร็ว และเพื่อเป็นการเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินของหน่วยงานภาครัฐ เพื่อผ่อนผันการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 ดังนี้

1. การแต่งตั้งคณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน (TOR) และร่างเอกสารประกวดราคา ก่อนเริ่มการจัดหาพัสดุตามระเบียบฯข้อ 8 (1) เห็นควรผ่อนผันให้การจัดหาพัสดุในวงเงินไม่เกิน 10 ล้านบาท หรืองานก่อสร้างในโครงการที่มีแบบ และข้อกำหนดในการก่อสร้างที่เป็นมาตรฐานไว้แล้ว ให้อยู่ในดุลยพินิจของหัวหน้าหน่วยงานที่จัดหาพัสดุจะแต่งตั้งคณะกรรมการร่างขอบเขตของงาน และร่างเอกสารประกวดราคาหรือไม่ก็ได้ แต่ต้องนำร่างขอบเขตของงาน และร่างเอกสารประกวดราคาดังกล่าวเผยแพร่ทางเว็บไซต์ของหน่วยงาน หรือของกรมบัญชีกลางเพื่อให้สาธารณชนเสนอแนะหรือวิจารณ์

2. การแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคา ตามระเบียบฯข้อ 8 (3) ในวงเงินไม่เกิน 10 ล้านบาท ให้มีคณะกรรมการไม่น้อยกว่า 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน จะมีคณะกรรมการบุคคลภายนอกหรือไม่ก็ได้ โดยให้บุคลากรของหน่วยงานที่จะจัดหาพัสดุเป็นเลขานุการ กรณีการจัดหาในวงเงินเกิน 10 ล้านบาทขึ้นไป ให้เจ้าหน้าที่พัสดุ หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยงานนั้น เป็นกรรมการและเลขานุการ และจะแต่งตั้งผู้ช่วยเลขานุการด้วยหรือไม่ก็ได้

3. การแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคา การคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางและการกำหนดวัน เวลา สถานที่เสนอราคา ผ่อนผันให้เป็นอำนาจของหัวหน้าหน่วยงานในการแต่งตั้งคณะกรรมการประกวดราคา การคัดเลือกผู้ให้บริการตลาดกลางและกำหนดวัน เวลา สถานที่เสนอราคา

4. ผ่อนผันให้กรณีการจัดหาพัสดุในวงเงินไม่เกิน 10 ล้านบาท หน่วยงานได้ดำเนินการจัดหาตามระเบียบฯข้อ 9(1)(2)(3) และ (4) แล้ว กรณีไม่มีผู้เข้าเสนอราคา มีผู้มีสิทธิเสนอการายเดียว หรือมีผู้มีสิทธิเสนอราคาเพียงรายเดียว เมื่อถึงเวลาเริ่มการเสนอราคาตามระเบียบฯข้อ 10 (1) และคณะกรรมการประกวดราคาได้ดำเนินการต่อรองราคากับผู้มีสิทธิเสนอการายนั้นแล้วไม่ได้ผล ให้หน่วยงานดำเนินการจัดหาด้วยวิธีการอื่นตามระเบียบหรือข้อบังคับว่าด้วยการพัสดุของหน่วยงานนั้น ๆ ได้โดยไม่ต้องขออนุมัติจาก กวพ.อ.

การผ่อนคลายการเพิ่มความคล่องตัวและแนวทางในการปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยการพัสดุด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ พ.ศ. 2549 มีผลจนถึงวันที่ 30 กันยายน 2551

ข้อแตกต่างเปรียบเทียบ

ระหว่าง

การประกวดราคาปกติกับการประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

1. การประกวดราคาปกติธรรมดา

- ผู้เสนอราคาเสนอราคาสูงกว่าวงเงินที่จัดซื้อจัดหาได้
- การกำหนดรายละเอียดวัสดุก่อสร้างจะต้องกำหนดไว้ไม่น้อยกว่า 3 ยี่ห้อ เช่น สี ลิฟท์ ฯลฯ
- ผู้เสนอราคารายเดียวพิจารณาได้ หากเห็นว่าเป็นประโยชน์แก่ทางราชการ
- ตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้น ผลประโยชน์ร่วมกัน
- ไม่ริบหลักประกันของ ยกเว้นผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่มาลงนามสัญญาจ้าง

2. การประกวดราคาด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์

- ผู้เสนอราคาต้องเสนอราคาตกลง/ต่ำกว่าวงเงินงบประมาณ หรือวงเงินที่จัดหาครั้งนั้น
- การกำหนดรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ หรือการจัดทำ (TOR) จะต้องกำหนดเพียงราคาเดียวหรือยี่ห้อเดียว
- ผู้เสนอราคารายเดียวยกเลิก ยกเว้นวงเงินไม่เกิน 10 ล้าน อาจต่อรองและดำเนินการต่อไปได้ หรือดำเนินการโดยวิธีอื่น โดยไม่ต้องขออนุมัติจาก กวพ.อ. ตามมติคณะรัฐมนตรีประชุมปรึกษา เมื่อวันที่ 16 ตุลาคม 2550
- ตรวจสอบคุณสมบัติเบื้องต้น ผลประโยชน์ร่วมกัน ผู้ถือหุ้นรายใหญ่
- ผู้เสนอราคาต้องเป็นผู้มีอาชีพรับจ้างงานที่ประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์
- ผู้เสนอราคาต้องไม่เป็นผู้ได้รับเอกสิทธิ์หรือความคุ้มกัน ซึ่งอาจปฏิเสธไม่ยอมขึ้นศาลไทย เว้นแต่รัฐบาลของผู้เสนอราคาได้มีคำสั่งให้สละสิทธิ์และความคุ้มกันเช่นนั้น
- ตรวจสอบคุณสมบัติทางเทคนิค (TOR) ให้คะแนน
- จัดทำสัญญาสามฝ่าย
- ริบหลักประกันของ กรณีผู้เสนอราคาลงนามสัญญาสามฝ่ายและผิดเงื่อนไขดังนี้

1. ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ส่งผู้แทนมาลงทะเบียนเพื่อเข้าสู่กระบวนการเสนอราคาตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนด
2. ผู้มีสิทธิเสนอราคาที่มาลงทะเบียนแล้ว ไม่ LOGIN เข้าสู่ระบบ
3. ผู้มีสิทธิเสนอราคา LOGIN แล้ว แต่ไม่มีการเสนอราคา หรือเสนอราคาผิดเงื่อนไขที่กำหนด โดยการเสนอราคาสูงกว่า หรือเท่ากับราคาเริ่มต้นการประมูล
4. ผู้มีสิทธิเสนอราคาไม่ลงลายมือชื่อในแบบ บก.008 แบบยื่นยันราคาสุดท้ายในการเสนอราคา

ทั้งนี้ เงื่อนไขการยึดหลักประกันของดังกล่าวให้กำหนดไว้ในเอกสารประกวดราคาซื้อด้วย
วิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารประกวดราคาจ้างด้วยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ และหนังสือแสดงเงื่อนไข
การซื้อและการจ้างโดยการประมูลด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ ให้ชัดเจน

.....

หลักเกณฑ์และวิธีปฏิบัติตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ พ.ศ. 2535
และที่แก้ไขเพิ่มเติม

.....

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการพัสดุ ใช้บังคับแก่ส่วนราชการที่ต้องดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดจ้างตามระเบียบพัสดุ ข้อ 6 ด้วยเงินงบประมาณ เงินกู้และเงินช่วยเหลือ หากไม่ใช่เงินดังกล่าวข้างต้น ก็ไม่จำเป็นต้องปฏิบัติตามระเบียบพัสดุนี้ เว้นแต่มีระเบียบแบบแผนกำหนดให้นำระเบียบพัสดุนี้อำนาจในการจัดซื้อจัดจ้างโดยอนุโลม ก็จะต้องดำเนินการตามระเบียบนี้

ข้อกฎหมาย

ระเบียบข้อ 12 กำหนดให้ กวพ.มีหน้าที่และอำนาจในการตีความวินิจฉัยปัญหา หน่วยงานหรือส่วนราชการอื่นที่มีใช้ กวพ. ไม่มีหน้าที่และอำนาจตามระเบียบนี้ แต่ส่วนราชการผู้จัดซื้อจัดจ้างก็สามารถที่จะดำเนินการตามแนวทางที่ กวพ. ได้เคยวินิจฉัยตีความตอบข้อหารือไว้แล้ว เป็นแนวทางในการปฏิบัติในเรื่องที่เกี่ยวกับปัญหาอุปสรรคในเรื่องต่าง ๆ เช่น แนวทางการตอบข้อหารือเกี่ยวกับปัญหาการประกวดราคา เงื่อนไขคุณสมบัติผู้เสนอราคา ใบเสนอราคา เว้นแต่เป็นปัญหาการวินิจฉัยเกี่ยวกับข้อกฎหมายตามสัญญา เช่น การรับหลักประกันซอง การเรียกค่าเสียหายที่เพิ่มขึ้นภายหลังการยกเลิกผลการประกวดราคา การบอกเลิกสัญญาและเรียกค่าปรับ ที่มีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามระเบียบพัสดุ จึงต้องให้สำนักงานอัยการสูงสุดซึ่งเป็นหน่วยงานกำกับควบคุมดูแลรักษาผลประโยชน์ของทางราชการเป็นหน่วยงานผู้วินิจฉัยตอบข้อหารือ โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาจากข้อเท็จจริง เช่น สภาพแวดล้อม สถานที่ก่อสร้าง จารัตประเพณี เจตนาอันแท้จริง และข้อกฎหมายที่กำหนดไว้ในระเบียบ มติคณะรัฐมนตรี เงื่อนไขและสัญญา ดังนั้น ส่วนราชการจะต้องจัดเก็บรวบรวมเอกสารหลักฐานที่เกี่ยวกับการสอบราคาและประกวดราคาไว้เพื่อการตรวจสอบชี้แจงแก้ข้อกล่าวหา หรือว่าต่างในการต่อสู้คดีปกครองที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคตให้พร้อม

ตามระเบียบพัสดุ ข้อ 13 หลังจากที่ได้ทราบยอดเงินที่จะนำมาใช้ในการจัดหาแล้ว ส่วนราชการต้องรีบดำเนินการให้เป็นไปตามแผนและขั้นตอนของระเบียบพัสดุ เพื่อให้พร้อมที่จะทำสัญญาได้ทันทีเมื่อได้รับอนุมัติทางการเงินแล้ว ซึ่งหมายถึง ส่วนราชการจะต้องดำเนินการสอบราคา หรือประกวดราคาและดำเนินการตามระเบียบพัสดุ ในส่วนที่ 2 ส่วนที่ 3 หรือส่วนที่ 4 ไว้ก่อน เมื่อได้รับอนุมัติเงินจวงจากสำนักงบประมาณให้แล้ว ส่วนราชการจึงจะลงนามจัดทำนิติกรรมสัญญาได้ตามที่ได้ดำเนินการไว้แล้ว

ราคามาตรฐาน หมายถึง ราคาที่สำนักงบประมาณกำหนดไว้ให้ มิใช่ราคาตามท้องตลาด หรือราคาปัจจุบันถ้าส่วนราชการจัดซื้อแล้วมีราคามาตรฐานแพง หรือสูงกว่าราคาตลาดก็สามารถจัดซื้อได้ แต่ต้องมีเหตุผลอันสมควร โดยต้องเปรียบเทียบและคำนึงถึงความเหมาะสมของราคาตลาดด้วย

ราคากลาง หมายถึง ราคาที่คณะกรรมการกำหนดราคากลาง ที่ส่วนราชการแต่งตั้งขึ้น ตามมติ คณะรัฐมนตรี ปี 2544 เป็นผู้กำหนดขึ้นจากรูปแบบรายการก่อสร้างที่ได้คิดคำนวณถอดแบบรูปรายการก่อสร้าง หรือซ่อมแซม ปรับปรุง และให้กำหนดไว้ในเงื่อนไขประกวดราคาเพื่อเปิดเผยต่อผู้เสนอราคาให้ได้รับทราบทั่วกันทุกราย และใช้เฉพาะกับงานจ้างก่อสร้างที่มีวงเงินค่าก่อสร้างเกิน 100,000 บาทขึ้นไปเท่านั้น

การกำหนดผลงาน

คณะรัฐมนตรีได้มีมติให้ส่วนราชการกำหนดเงื่อนไขคุณสมบัติของผู้เสนอรากงานก่อสร้างในเรื่องของผลงาน ได้เพียงอย่างเดียวเท่านั้น และต้องเป็นผลงานประเภทเดียวกัน มิใช่ผลงานหลายประเภทของสัญญาเดียวหรือหลายสัญญารวมกัน ส่วนการจัดซื้อพัสดุครุภัณฑ์จะต้องคัดเลือกคุณลักษณะเฉพาะหรือกำหนดเพียงอย่างเดียว มิใช่กำหนดเป็นทางเลือกหลายอย่างให้เลือก เพราะจะทำให้เกิดการได้เปรียบเสียเปรียบกันขึ้นระหว่างผู้เสนอราคา ยกเว้นกำหนดไว้ในเงื่อนไข สอบราคา หรือประกวดราคาให้ยื่นซองแต่ละรายการและวางหลักประกันซองตาม วงเงินของการจัดซื้อจัดจ้างเฉพาะรายการที่ขึ้นเท่านั้น โดยแยกการจัดทำสัญญาต่อกันให้ชัดเจน

การกำหนดผลงาน 50 % หรือการจัดทำ PQ

คณะรัฐมนตรีได้มีมติ เมื่อวันที่ 28 ธันวาคม 2536 กำหนดผลงานขั้นต่ำของงานจ้างก่อสร้างได้ไม่เกินร้อยละ 50 % ของวงเงินที่จ้างไว้กับการกำหนดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น ตามระเบียบข้อ 30 กำหนด ให้ส่วนราชการที่ประสงค์จะคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้นในการจัดซื้อจัดจ้างให้กระทำได้ ในกรณี ที่จำเป็นต้องจำกัดเฉพาะ ผู้ที่มีความสามารถซึ่งอย่างน้อยต้องมีรายละเอียดดังนี้

1. เหตุผลและความจำเป็นที่จะต้องทำการคัดเลือกผู้มีคุณสมบัติเบื้องต้น
2. ประเภท วงเงิน รายละเอียดของพัสดุหรืองานจ้าง
3. คุณสมบัติของผู้มีสิทธิเข้ารับการคัดเลือก เช่น ประสบการณ์และผลงานที่ผ่านมา สมรรถภาพของเจ้าหน้าที่ อุปกรณ์เครื่องมือ โรงงาน สภาพคล่องของการเงิน โดยมีข้อกำหนดวงเงินผลงานขั้นต่ำไว้

ผลงานที่เป็นของผู้ประกอบการร่วมค้า

เนื่องจากระเบียบมิได้กำหนดไว้ แต่เพื่อความเป็นธรรม และให้เกิดความเชื่อถือแก่ทางราชการ ส่วนราชการอาจพิจารณาอนุโลมให้มีการแบ่งผลงานระหว่างกิจการร่วมค้าได้ โดยพิจารณาจากสัญญากิจการร่วมค้าที่ได้มีการแบ่งแยกงานประเภท หรืออย่างเดียวกันไว้เป็นสัดส่วนชัดเจนก็อาจนำมาเป็นผลงานในส่วน ที่กิจการร่วมค้าเป็นผู้รับจัดทำได้เฉพาะส่วนที่ได้ดำเนินการไว้

การต่อรองราคา หมายถึง การต่อรองราคากับผู้เสนอราคาต่ำสุด โดยราคาที่เสนอจะต้องไม่เกิน วงเงินงบประมาณ หรือเกินวงเงินงบประมาณไม่เกิน 10 % ของวงเงินที่จัดซื้อจัดจ้างและต้องตรวจสอบกับราคากลางในครั้งนั้น ถ้าราคาที่เสนอสูงกว่าราคากลางก็ถือว่า เป็นราคาที่สูงกว่าไม่เหมาะสมที่จะซื้อหรือจ้าง จึงควร ที่จะต้องยกเลิกผลการสอบราคาหรือประกวดราคานั้น ทั้งนี้ หากราคาที่เสนอสูงกว่าราคากลาง แต่ต่ำกว่า งบประมาณก็อาจพิจารณาจัดซื้อจัดจ้างได้โดยมีเหตุผลอันสมควร

ข้อสังเกตปัญหาที่พบบ่อย

เมื่อผู้เสนอราคาเสนอราคาต่ำกว่าวงเงินงบประมาณที่จัดหาและเป็นผู้เสนอราคาต่ำสุดตามเงื่อนไขหรือระเบียบพัสดุแล้ว ส่วนราชการจะต่อรองราคาไม่ได้ ซึ่งในทางปฏิบัติส่วนราชการมักจะต่อรองราคาเพื่อขอส่วนลด หรือของแถม (ออฟชั่น) เป็นทรัพย์สินสิ่งของใดไว้ใช้ในราชการ เช่น การจัดซื้อรถยนต์แถมวิทยุ แอร์ และล้อแม็ก หรือการก่อสร้างอาคารที่ขอให้ติดตั้งเครื่องปรับอากาศ หรือเครื่องเสียง กรณีดังกล่าวจะกระทำมิได้ เพราะไม่อยู่ในเงื่อนไขที่สำนักงานประมาณอนุมัติไว้ แต่หากส่วนราชการได้ทำการต่อรองราคา และผู้เสนอราคายินยอมส่วนราชการจะต้องจัดทำบันทึกให้ชัดเจนและลงลายมือคู่สัญญาทั้งสองฝ่ายแนบท้ายสัญญาไว้ด้วย

ตามระเบียบพัสดุ ข้อ 34 กำหนดให้ส่วนราชการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นเพื่อปฏิบัติการตามระเบียบนี้โดยมีหลักเกณฑ์ดังนี้

คณะกรรมการประกอบด้วย ประธานกรรมการ 1 คนและกรรมการอย่างน้อย 2 คน โดยแต่งตั้งจากข้าราชการตั้งแต่ระดับ 3 หรือเทียบเท่าขึ้นไป กรณีจำเป็นหรือเพื่อประโยชน์ของทางราชการอาจแต่งตั้งบุคคลที่มีไม่ใช่ข้าราชการร่วมเป็นกรรมการก็ได้

กรณีเมื่อถึงกำหนดเวลาเปิดซองของสอบราคา หรือรับซองประกวดราคา ถ้าประธานกรรมการตามระเบียบพัสดุข้อ 34 (1) คณะกรรมการเปิดซองของสอบราคา (2) คณะกรรมการรับซองประกวดราคา ยังไม่มาปฏิบัติหน้าที่ ให้กรรมการเลือกกรรมการคนหนึ่งทำหน้าที่ประธานกรรมการแทน และเมื่อพ้นกำหนดเวลารับซองแล้ว ห้ามรับซองของสอบราคา และประกวดราคาหรือเอกสารหลักฐานต่าง ๆ แล้วดำเนินการตามระเบียบข้อ 42 (1) หรือข้อ 49 และรายงานให้ประธานกรรมการทราบเพื่อดำเนินการต่อไป

เหตุผล เพื่อเปิดช่องให้คณะกรรมการดังกล่าวสามารถปฏิบัติหน้าที่ต่อไปได้ เนื่องจากกำหนดเวลาเปิดซอง และรับซอง ไม่อาจที่จะร่น เลื่อนหรือเปลี่ยนแปลงได้ตามระเบียบข้อ 48

ยกเว้น กรณีที่ประธานกรรมการตามระเบียบพัสดุ ข้อ 34 (3)-(7) ไม่มาปฏิบัติหน้าที่ หรือเกษียณอายุราชการจะต้องรายงานให้หัวหน้าส่วนราชการ หรือผู้มีอำนาจแต่งตั้งข้าราชการที่มีคุณสมบัติทำหน้าที่ประธานกรรมการแทนตามระเบียบพัสดุข้อ 35 เว้นแต่กรณีที่ส่วนราชการแต่งตั้งประธานกรรมการ โดยตำแหน่งและไม่ได้ระบุชื่อผู้ดำรงตำแหน่งไว้ก็ให้ดำเนินการต่อไปได้

ข้อห้าม ตามระเบียบพัสดุ ข้อ 35 วรรคสาม

ห้ามแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคาเป็นกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา หรือแต่งตั้งผู้ที่เป็นกรรมการเปิดซองของสอบราคา หรือกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคา เป็นกรรมการตรวจรับพัสดุ

เหตุผล เพราะไม่สามารถตรวจสอบหรือถ่วงดุลกันได้ เนื่องจากเป็นกรรมการชุดเดียวกัน แต่ระเบียบพัสดุไม่ห้าม กรณีที่ส่วนราชการจะแต่งตั้งกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเป็นกรรมการตรวจการจ้าง เนื่องจากต้องอาศัยผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้านสถาปัตยกรรม วิศวกรรม ซึ่งมีอยู่น้อย

เมื่อผู้เสนอราคายื่นซองประกวดราคาแล้ว คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคามีหน้าที่รับซองประกวดราคาและส่งเอกสารหลักฐาน ส่วนที่ 1 (ผลประโยชน์ร่วมกัน) ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาเพื่อพิจารณาตรวจสอบคุณสมบัติผู้ที่มีผลประโยชน์ร่วมกันกับผู้เสนอราคารายอื่น โดยคณะกรรมการรับ และเปิดซองประกวดราคามีหน้าที่เก็บรักษาเอกสารหลักฐานส่วนที่ 2 และซองใบเสนอราคาไว้

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาตรวจสอบคุณสมบัติแล้วให้ประกาศรายชื่อผู้มีสิทธิได้รับการคัดเลือกและส่งผลการพิจารณาให้คณะกรรมการรับและเปิดซองประกวดราคา ซึ่งจะทำหน้าที่ในการเปิดซองใบเสนอราคาเฉพาะผู้เสนอราคาที่มีสิทธิได้รับการคัดเลือกไว้ ตามระเบียบพัสดุ ข้อ 49 และส่งมอบใบเสนอราคา เอกสารต่าง ๆ ต่อคณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาทันทีในวันเปิดซองใบเสนอราคา ตามระเบียบพัสดุ ข้อ 49 (6) การกำหนดวันและเวลาเปิดซองใบเสนอราคา ควรพิจารณาความเหมาะสมของระยะเวลาที่คณะกรรมการพิจารณาผลจะต้องใช้ในการตรวจสอบคุณสมบัติผู้เสนอราคา ตามระเบียบพัสดุ ข้อ 15 ตรี วรรคสอง ไว้ด้วย

ทั้งนี้ คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาชอบที่จะเรียกเอกสารหลักฐานหรือเรียกให้ผู้เสนอราคามาสอบถามข้อเท็จจริงเพิ่มเติมได้ ตามระเบียบพัสดุ ข้อ 50 (1) โดยมีหลักเกณฑ์การพิจารณาว่า เอกสารหลักฐานที่จะส่งเพิ่มเติมต้องเป็นเรื่องเดิมที่ไม่ทำให้สาระสำคัญเปลี่ยนแปลงไป เช่น เอกสารหลักฐานการจดทะเบียนนิติบุคคล หรือหนังสือรับรองผลงานที่จัดส่งไว้ไม่ครบถ้วน ขาดแผ่นใดแผ่นหนึ่งไปซึ่งคณะกรรมการจะต้องจัดทำบันทึกลงลายมือชื่อของผู้เสนอราคานั้นและของคณะกรรมการไว้เป็นหลักฐานด้วย

คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคามีหน้าที่ตามระเบียบพัสดุ ข้อ 50 (1)(2)(3) โดยต้องคัดเลือกผู้เสนอราคาต่ำสุดไว้ไม่เกิน 3 ราย และในกรณีที่ผู้เสนอราคาต่ำสุดไม่ยอมเข้าทำสัญญาหรือข้อตกลงตามเวลาที่กำหนดยื่นราคาไว้ให้คณะกรรมการพิจารณาจากผู้เสนอราคาต่ำรายถัดไปตามลำดับ

ถ้ามีผู้เสนอราคาเท่ากันหลายราย ให้เรียกผู้เสนอราคามาเพื่อขอให้เสนอราคาใหม่พร้อมกัน ด้วยวิธียื่นซอง เสนอราคา

ถ้าราคาที่ผู้เสนอราคาซึ่งคณะกรรมการเห็นสมควรให้จัดซื้อหรือจัดจ้างสูงกว่าวงเงินจัดหากี่ให้คณะกรรมการพิจารณาผลการประกวดราคาคำเนินการตามระเบียบพัสดุ ข้อ 43 (1) เรียกผู้เสนอราคามาต่อรอง (2) ต่อรองไม่ได้ผล ให้เรียกผู้เสนอราคาทุกรายมาต่อรองราคาใหม่พร้อมกันด้วยวิธียื่นซองเสนอราคา (3) ดำเนินการตาม (2) ไม่ได้ผลให้เสนอความเห็นต่อหัวหน้าส่วนราชการใช้ดุลพินิจตัดลดรายการ ลดจำนวน หรือเนื้องาน หรือขอเงินเพิ่ม หรือยกเลิกการสอบราคา หรือประกวดราคาเพื่อดำเนินการสอบราคาใหม่

ปัญหาที่พบบ่อยเกี่ยวกับเงื่อนไขการไม่พิจารณาผู้เสนอราคาต่ำสุด

จะต้องพิจารณาได้ว่า สิ่งของหรืองานจ้างไม่มีคุณภาพและคุณสมบัติเป็นประโยชน์ต่อทางราชการ เช่น ประสิทธิภาพการใช้งาน บริการหลังการขาย อะไหล่หายาก ตัวแทนจำหน่าย คณะกรรมการจะพิจารณาคัดเลือกโดยกล่าวอ้างมาตรา 23 แห่งพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 บัญญัติว่า

“ ในการจัดซื้อ หรือจัดจ้างให้ส่วนราชการดำเนินการโดยเปิดเผยและเที่ยงธรรม โดยพิจารณาถึงประโยชน์ และผลเสียทางสังคม ภาระต่อประชาชน คุณภาพ วัตถุประสงค์ที่จะใช้ ราคา และประโยชน์ระยะยาวของส่วนราชการที่จะได้รับประกอบกัน ในกรณีที่วัตถุประสงค์ในการใช้เป็นเหตุให้ต้องคำนึงถึงคุณภาพและการดูแลรักษาเป็นสำคัญ ให้สามารถกระทำได้ โดยไม่ต้องถือราคาต่ำสุดในการเสนอซื้อหรือจ้างเสมอไป ” แม้ระเบียบพัสดุจะได้กำหนดคุณภาพและคุณสมบัติที่เป็นประโยชน์แก่ทางราชการแล้ว ยังจะต้องมีราคาต่ำสุดด้วย เพราะเป็นการตัดสินใจแข่งขันกันด้านราคา มิใช่คุณภาพหรือคุณสมบัติเพียงอย่างเดียว หากมีการกระทำที่ฝ่าฝืนระเบียบอาจเป็นสาเหตุให้ถูกฟ้องคดีต่อศาลปกครองได้

การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง

ระเบียบพัสดุ ข้อ 22 วรรคสอง กำหนดว่า “ การแบ่งซื้อหรือแบ่งจ้างโดยลดวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างในครั้งเดียวกัน เพื่อให้วงเงินต่ำกว่าที่กำหนดโดยวิธีหนึ่งวิธีใด หรือเพื่อให้อำนาจสั่งซื้อสั่งจ้างเปลี่ยนไปจะกระทำมิได้ ” มีหลักเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

1. มีการแบ่งวงเงินที่จะซื้อหรือจ้างในครั้งเดียวกันออกเป็นส่วน ๆ โดยไม่มีเหตุผลความจำเป็นและมิผลทำให้วิธีการเปลี่ยนแปลงไป เช่น ได้รับจัดสรรอนุมัติเงินให้จัดซื้อโดยวิธีประกวดราคา แต่แบ่งวงเงินจัดซื้อจัดจ้างเป็นสอบราคา
2. วิธีการไม่เปลี่ยนแปลง แต่มีผลทำให้อำนาจการสั่งซื้อสั่งจ้างเปลี่ยนแปลงไปจากที่กำหนดไว้ในระเบียบพัสดุ

ระเบียบข้อ 65 และข้อ 66

ทั้งนี้ หากไม่มีสถานที่จัดเก็บพัสดุจำนวนมาก ๆ ได้ ก็อาจจัดซื้อโดยกำหนดเงื่อนไขในการทำสัญญาจะซื้อจะขายแบบราคาคงที่ไม่จำกัดปริมาณตามแบบที่ กวพ. กำหนดไว้ได้ เช่น กรณีการจัดซื้ออาหารสัตว์ ปูนซีเมนต์ หรือสิ่งของที่เสื่อมสภาพได้ง่าย

การซื้อหรือจ้างโดยวิธีพิเศษ ตามระเบียบพัสดุ ข้อ 24(1) และข้อ 58(1) กำหนดให้หัวหน้าส่วนราชการหรือผู้มีอำนาจ (ผู้รับมอบอำนาจ) แต่งตั้งคณะกรรมการจัดจ้างโดยวิธีพิเศษ โดยให้คณะกรรมการเชิญผู้มีอาชีพรับจ้างนั้นโดยตรงมาเสนอราคา หากเห็นว่า ราคาที่เสนอสูงกว่าราคาท้องถื่นหรือราคาที่ประมาณการได้ หรือราคาที่คณะกรรมการเห็นสมควรก็ให้ต่อรองราคาเท่าที่ทำได้ และให้ถือเป็นดุลพินิจของส่วนราชการที่จะพิจารณาราคาและคุณสมบัติของผู้รับจ้างได้ตามความเหมาะสม แต่ทั้งนี้ ส่วนราชการจะต้องปฏิบัติและพิจารณาตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โดยจะต้องระบุเหตุผลและความจำเป็นที่ต้องจัดซื้อจัดจ้าง

อนึ่ง หากดำเนินการโดยวิธีพิเศษไม่ได้ผล เพื่อประโยชน์ของทางราชการระเบียบพัสดุไม่ได้ห้ามที่จะกลับไปใช้วิธีการปกติของการสอบราคาหรือประกวดราคาได้อีกดังนี้

1. วิธีตกลงราคา ครั้งหนึ่งไม่เกิน 100,000 บาท ระเบียบพัสดุ ข้อ 19
2. วิธีสอบราคา ครั้งหนึ่งเกิน 100,000 บาทแต่ไม่เกิน 2,000,000 บาท

ระเบียบพัสดุ ข้อ 20

3. วิธีประกวดราคา ครั้งหนึ่งเกิน 2,000,000 บาท ระเบียบพัสดุ ข้อ 21

ปัจจุบันการจัดซื้อจัดจ้างที่มีวงเงิน 2,000,000 ล้านบาทขึ้นไป ต้องกระทำโดยวิธีการทางอิเล็กทรอนิกส์ ยกเว้นไม่ได้ผลให้กลับมาใช้วิธีประกวดราคาได้ แต่ทั้งนี้ จะต้องขออนุมัติจาก กวพ.อ. เพื่อดำเนินการจัดหาด้วยวิธีการอื่นเสียก่อน ซึ่งสถานศึกษาเป็นราชการส่วนกลางที่มีสถานที่ตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ให้ขออนุมัติต่อผู้ว่าราชการจังหวัด ตามคำสั่งกรมบัญชีกลางที่ ก. 75 / 2549 ลงวันที่ 26 พฤษภาคม 2549 เรื่อง มอบอำนาจให้ผู้ว่าราชการจังหวัดปฏิบัติราชการแทนอธิบดีกรมบัญชีกลาง การสั่งซื้อหรือสั่งจ้าง

4. โดยวิธีพิเศษ หัวหน้าสถานศึกษามีอำนาจบงกชค่าครุภัณฑ์ครั้งหนึ่งภายในวงเงินไม่เกิน 4,000,000 บาท ค่าที่ดินและสิ่งก่อสร้างครั้งหนึ่งภายในวงเงินไม่เกิน 10,000,000 บาท (คำสั่งสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาที่ 1/2546 ลงวันที่ 7 กรกฎาคม 2546)

- เงื่อนไข กรณีเร่งด่วน หากล่าช้าอาจเสียหายแก่ราชการ ให้เชิญผู้มีอาชีพขายโดยตรงมาเสนอราคาและต่อรองราคาเท่าที่จะทำได้ หรือตามเหตุผลระเบียบพัสดุข้อ 57 เช่น กรณีเกิดอุทกภัยน้ำท่วมเครื่องจักรกลหรืออุปกรณ์สื่อการเรียนการสอน ซึ่งหากดำเนินการสอบราคาหรือประกวดราคาอาจไม่ทันต่อการแก้ปัญหาและซ่อมแซมความชำรุดบกพร่องให้อยู่ในสภาพที่ดีได้ เพราะอุปกรณ์เครื่องใช้อาจเป็นสนิมหรือได้รับความเสียหายมากขึ้น จึงเป็นกรณีเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการโดยวิธีพิเศษ

ปัญหาจากการตรวจพบและมีการกระทำผิดบ่อยครั้ง

1. การแบ่งซื้อแบ่งจ้าง จัดซื้อโดยวิธีตกลงราคา/สอบราคาหลายครั้งติดต่อกัน
2. การจัดทำสัญญาซื้อขาย/สัญญาจ้าง กรอกรายละเอียดไม่ตรงกับเงื่อนไข หรือใบเสนอราคา
3. หนังสือค้ำประกันสัญญาปลอม/เช็คเงินสดวางเป็นประกัน โดยไม่นำไปเรียกเก็บ
4. ระยะเวลาส่งมอบ/ระยะเวลาก่อสร้างหลายรายการ เช่น นับระยะเวลาแต่ละงวดงานรวมกัน
5. การตรวจรับพัสดุ หรืองานจ้าง ไม่ตรงหรือไม่แล้วเสร็จตามสัญญา
6. ตรวจสอบหุ้นส่วนผู้จัดการ/กรรมการผู้จัดการ/ผู้ถือหุ้นรายใหญ่ ผู้รับมอบอำนาจ
7. ระยะเวลาค้ำประกันสัญญา การเปลี่ยนแปลงสัญญาค้ำประกัน ย่นหรือขยายระยะเวลา
8. การคิดคำนวณค่าแฟลคเตอร์ F กรณีจ่ายเงินล่วงหน้า 15 % และการต่อเติมอาคาร
9. ผลงานก่อสร้าง และแคตตาล็อกรูปแบบครุภัณฑ์ไม่ตรงกับสัญญา
10. การตรวจการจ้าง กรณีสัญญาแบบปรับราคาได้ คณะกรรมการตรวจการจ้างไม่คิดคำนวณ หักเงินค่าวัสดุก่อสร้างที่ปรับลดลงของแต่ละงวดที่ส่งมอบ
11. การแก้ไขเปลี่ยนแปลงสัญญาซื้อขาย/สัญญาจ้าง โดยเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์แห่งหนึ่ง ทำให้ไม่อาจใช้สิทธิเรียกค่าปรับได้และเป็นการขยายเวลาส่งมอบ หรือไม่มีการกำหนดระยะส่งมอบ
12. การไม่พิจารณาผู้เสนอราคาต่ำสุด หรือไม่พิจารณาเรียงตามลำดับ
13. การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ โดยนำคุณสมบัติผู้เสนอราคาประกาศเป็นเงื่อนไข ซึ่งไม่เกี่ยวข้องกับเทคนิคหรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์
14. การคืนหลักประกันสัญญา โดยคู่สัญญายังต้องผูกพันรับผิดชอบตามข้อสัญญา
15. การเบิกจ่ายเงินงวดโดยไม่จ่ายให้แก่ผู้รับโอนสิทธิเรียกร้อง
16. การแต่งตั้งคณะกรรมการกำหนดราคากลางของดัชนีราคาสินค้าภายในจังหวัดนั้น
17. การตรวจสอบประมาณราคาก่อสร้างแต่ละรายการ BOQ ที่สูงกว่าราคากลางเพื่อต่อรอง
18. การเรียกร้องให้คู่สัญญารับทำงานเพิ่มนอกเหนือจากข้อตกลงตามสัญญาและแบบรูป
19. การส่งจ่ายเช็คชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ โดยไม่ขีดคร่อม หรือขีดมาผู้ถือ
20. พิจารณาคัดเลือกผู้เสนอราคาไม่ตรงตามเงื่อนไขสอบราคา/ประกวดราคา
21. การกำหนดคุณลักษณะเฉพาะ ที่มีใช้เทคนิคการทำงานของครุภัณฑ์ เช่น การสอบราคาจัดซื้อรถยนต์ กำหนดให้ผู้เสนอราคาต้องมีศูนย์บริการภายในท้องที่ตั้งของผู้เรียกสอบราคา
22. การพิจารณาซองเสนอราคาที่มีผู้เสนอการรับประกันชำรุดบกพร่องมากกว่า 1 ปี เป็นผู้ชนะ ทั้งที่เงื่อนไขกำหนดไว้ให้ผู้เสนอการรับประกันชำรุดบกพร่องเพียง 1 ปี

เรื่องนำรู้เกี่ยวกับ คำสั่งทางปกครองที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดจ้าง

.....

คำสั่งทางปกครองเป็นการใช้อำนาจตามกฎหมายของเจ้าหน้าที่ที่มีผลเป็นการสร้างนิติสัมพันธ์ระหว่างบุคคลในอันที่จะก่อ, เปลี่ยนแปลง, โอน, สงวนระงับ หรือมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิ หรือหน้าที่ของบุคคล ไม่ว่าจะเป็นการถาวร หรือชั่วคราว เช่น การสั่งการ การอนุญาต การอนุมัติ การวินิจฉัยอุทธรณ์ การรับรองและการรับจดทะเบียน แต่ไม่รวมถึงการออกกฎ

คำสั่งที่เกี่ยวข้องระเบียบว่าด้วยการพัสดุดังต่อไปนี้ เป็นคำสั่งทางปกครอง

1. การสั่งรับ หรือไม่รับคำเสนอขาย รับจ้าง แลกเปลี่ยน ให้เช่าซื้อ หรือเช่า เช่น การยื่นขอเสนอราคา การตัดสิทธิ์กรณีเป็นผู้มีผลประโยชน์ร่วมกัน การเช่าซื้อคอมพิวเตอร์ หรือสัญญาเช่า 3 ปี
2. การสั่งอนุมัติซื้อ จ้าง แลกเปลี่ยน เช่า ขาย หรือให้เช่า เช่น ผู้เสนอราคาต่ำสุด ไม่มีเหตุให้ยกเลิกการประกวดราคา หรือสอบราคา และไม่มีเหตุผลอันสมควร อาจต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ขายหรือผู้รับจ้าง
3. การสั่งยกเลิกกระบวนการพิจารณาคำเสนอ
4. การสั่งให้เป็นผู้ทำงาน ดำเนินการไม่ชอบด้วยกฎหมาย โดยไม่แจ้งหุ้นส่วนผู้จัดการ กรรมการผู้จัดการกรณีที่มีหลายคน ต้องแจ้งให้ทุกคนทราบเพื่อชี้แจง และพิจารณาว่า มีส่วนรู้เห็นเกี่ยวข้องกับหุ้นส่วนคนอื่น ๆ ด้วยหรือไม่

ความผิดกรณีตัวอย่าง

1. ละเมิดจากการยกเลิกการประกวดราคา
  - คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.80/2548 (ห้างหุ้นส่วนจำกัด จิวเสรี) คำสั่งยกเลิกการประกวดราคากระทำโดยไม่ชอบเป็นการกระทำละเมิด ศาลเพิกถอนคำสั่งและการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในการกระทำละเมิดนั้น ศาลให้ค่าเสียหายที่เป็นค่าขาดโอกาสที่จะได้รับกำไรหากได้รับเลือกให้เข้าทำงาน
2. ละเมิดจากการตัดสิทธิ์ผู้ประกวดราคา
  - คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 426/2547 (บริษัท หนึ่งพัฒนาการ จำกัด) ประกาศตัดสิทธิ์ไม่ให้ผู้ฟ้องคดีเสนอราคาไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดเชยค่าเสียหาย คือ ค่าซื้อแบบ ค่าธรรมเนียมหนังสือคำประกัน ค่าธรรมเนียมรับรองเครดิตของธนาคาร และค่าอากรแสตมป์ให้แก่ผู้ฟ้องคดี

3. ละเมิดจากการประกาศประกวดราคาไม่ชอบ

- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1543/2547 (ห้างหุ้นส่วนจำกัด พ. เกียรติณรงค์ชัย เอ็นจิเนียริง) ประกาศประกวดราคากำหนดเงื่อนไขรายละเอียดและคุณลักษณะของรถบดถนนไม่สอดคล้องตามที่ระบุไว้ในคู่มือผู้ซื้อเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี ผู้ถูกฟ้องคดีต้องชดใช้ค่าเสียหาย คือ ค่าธรรมเนียมธนาคารในการออกหนังสือค้ำประกันและค่าเดินทางในการไปปรับเปลี่ยนของประกวดราคาและรับฟังผลการพิจารณา

4. ละเมิดจากการคืนหลักประกันของล่าช้า

- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1618/2547 (บริษัท เบญจพรก่อสร้าง จำกัด) คืนเงินหลักประกันของล่าช้าเป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ศาลให้ค่าเสียหายในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี ของจำนวนเงินหลักประกันของ

5. ละเมิดจากการพิจารณาผลการประกวดราคาและการแจ้งให้ผู้ฟ้องคดีเข้าทำสัญญาตามประกาศประกวดราคาล่าช้าเกินสมควร

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 63/2546 (นางบุญรัตน์ เหมจั่นเพชร) องค์การสะพานปลาประกวดราคาและตัดสินแล้ว แต่ให้ยื่นราคา 120 วัน ครบกำหนดแล้วยังปล่อยไปอีก 6 เดือนเศษ เป็นการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร ต้องรับผิดชอบละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควร

6. ละเมิดจากการไม่ปฏิบัติตามมติคณะรัฐมนตรี

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 58/2549 (บริษัท สุหร่ายทิพย์ก่อสร้าง จำกัด) ผู้ถูกฟ้องคดีไม่ขยายระยะเวลาตามสัญญาจ้างก่อสร้างให้แก่ผู้ฟ้องคดีซึ่งเป็นผู้สัญญาฝ่ายผู้รับจ้างตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 พฤศจิกายน 2541 เรื่อง มาตรการช่วยเหลือผู้ประกอบการอาชีพงานก่อสร้างและผู้ประกอบอาชีพงานอื่นกับทางราชการที่ได้รับผลกระทบจากการปรับปรุงระบบการแลกเปลี่ยนเงินตราและได้บอกเลิกสัญญาจ้างเนื่องจากผู้รับจ้างไม่ทำงานให้แล้วเสร็จภายในกำหนดเป็นการกระทำละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีอันเกิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ ต้องชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้ฟ้องคดี

คำสั่งทางปกครองเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ราชการ

7. ละเมิดจากการกระทำการโดยไม่ชอบ

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 36/2546 การที่ผู้ฟ้องคดีลาออกจากงานเดิมเป็นผลโดยตรงจากการได้รับหนังสือตอบรับเป็นอาจารย์ประจำ เมื่อผู้ฟ้องคดีกระทำการโดยสุจริตในการปฏิบัติหน้าที่เป็นอาจารย์สอนประจำทั้งภาคการศึกษาที่ 1 ต่อเนื่องไปจนจบภาคการศึกษาที่ 2 ผู้ฟ้องคดีจึงมีสิทธิได้รับค่าเสียหายเท่ากับเงินเดือนที่ผู้ฟ้องคดีจะได้รับ หากมีการว่าจ้างตามสัญญาจ้างพร้อมดอกเบี้ยร้อยละ 7.5 ต่อปี

8. ละเมิดจากการละเลยต่อหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติ

- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1180/2546 กรณีเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่คืนรถยนต์ของกลาง และมีคำสั่งให้ยึดรถยนต์ของกลางไว้จนทำให้รถยนต์เสียหายและอะไหล่สูญหาย เมื่อพนักงานอัยการมีคำสั่งถึงที่สุดไม่รับของกลาง คดีเกี่ยวกับการยึดรถเป็นของกลางเพื่อเป็นหลักฐานยอมถึงที่สุด เมื่อเจ้าหน้าที่พิเศษไม่คืนของกลางดังกล่าว สำนักงานตำรวจแห่งชาติต้องชดใช้ค่าเสียหายจากค่าเสื่อมราคาแก่ผู้ฟ้องคดี และให้พนักงานสอบสวนส่งมอบรถยนต์ของกลางคืนให้แก่ผู้ฟ้องคดี

9. ละเมิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติล่าช้าเกินสมควร

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 73/2547 การพิจารณาสั่งจ่ายบำนาญตามโครงการเปลี่ยนเส้นทางชีวิต : เกษียณอายุก่อนกำหนด แม้ไม่มีกำหนดระยะเวลาไว้ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ก็ต้องดำเนินการพิจารณาสั่งจ่ายบำนาญตามโครงการดังกล่าวภายในระยะเวลาอันสมควร ทั้งนี้ ตามที่ที่ประชุมใหญ่ศาลปกครองสูงสุดได้วางแนวคำวินิจฉัยไว้ในคำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 260/2546 กล่าวคือ ควรมีระยะเวลาเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ผู้มีสิทธิยื่นเรื่องขอรับบำนาญ โดยเทียบเคียงจากระยะเวลาขั้นสูงในการพิจารณาอุทธรณ์คำสั่งทางปกครอง ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 45 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539 ดังนั้น การที่สำนักงานฯพิจารณาสั่งจ่ายบำนาญให้แก่ผู้ฟ้องคดีโดยใช้เวลาเกินกว่าเก้าสิบวัน นับแต่วันที่ผู้ฟ้องคดียื่นเรื่องขอรับบำนาญ จึงเป็นการปฏิบัติหน้าที่ล่าช้าเกินสมควรทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหาย เป็นการกระทำละเมิดอันเกิดจากการปฏิบัติหน้าที่ตามที่กฎหมายกำหนดให้ต้องปฏิบัติล่าช้าเกินสมควรตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง

10. ละเมิดจากการออกคำสั่งทางปกครอง

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 68/2548 เมื่อมีการออกระเบียบฉบับใหม่อันมีผลเป็นการยกเลิกระเบียบฉบับเดิม หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะต้องออกคำสั่งหรือดำเนินการให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดไว้ในระเบียบฉบับใหม่ การที่หน่วยงานทางปกครองหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐยังคงออกคำสั่งโดยยึดถือตามหลักเกณฑ์ของระเบียบฉบับเดิมย่อมไม่ชอบด้วยกฎหมาย และหากเกิดความเสียหายจากการออกคำสั่งโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายดังกล่าวย่อมเป็นการกระทำละเมิด ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (3) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง

ฟ้องเพิกถอนคำสั่งทางปกครองที่ออกโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

11. คำสั่งไม่ชอบเพราะไม่ดำเนินการตามขั้นตอนตามกฎหมาย

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 55/2546 การที่กรมการค้าต่างประเทศมีคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีใช้เงินโดยผู้ฟ้องคดีไม่มีโอกาสได้ทราบข้อเท็จจริงอย่างเพียงพอ และไม่มีโอกาสโต้แย้งแสดงพยานหลักฐานของตนเป็นการกระทำโดยไม่ถูกต้องตามขั้นตอน หรือวิธีการอันเป็นสาระสำคัญที่กำหนดไว้ สำหรับการกระทำนั้น ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครองฯ กรณีจึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1500-1502/2546 สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา ออกคำสั่งให้ผู้ฟ้องคดีร่วมรับผิดชอบใช้ค่าเสียหายเกินกว่าจำนวนเงินที่ผู้ฟ้องคดีจะต้องร่วมรับผิดชอบ คำสั่งดังกล่าวเฉพาะส่วนที่ให้ร่วมรับผิดชอบเกินกว่าจำนวนที่ต้องรับผิดชอบ จึงเป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1204/2549 ในการออกคำสั่งเรียกให้เจ้าหน้าที่ชำระเงิน ตามมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดฯ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยหลักเกณฑ์ การปฏิบัติเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ได้กำหนดให้ส่งสำนวนให้กระทรวงการคลัง ตรวจสอบภายในเจ็ดวันนับแต่วันวินิจฉัยสั่งการ ซึ่งการส่งสำนวนให้กระทรวงการคลังตรวจสอบดังกล่าว เป็นขั้นตอนวิธีการอันเป็นสาระสำคัญในการออกคำสั่ง เมื่อกรมศุลกากรได้มีหนังสือเรียกให้เจ้าหน้าที่ มาขอใช้ค่าเสียหายก่อนที่จะส่งสำนวนการสอบสวนและรายงานผลการพิจารณาความรับผิดชอบทางละเมิด ของเจ้าหน้าที่ให้กระทรวงการคลังเพื่อตรวจสอบ คำสั่งดังกล่าวจึงไม่ชอบด้วยกฎหมาย ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง

คำนิยาม

จงใจ หมายถึง การกระทำโดยผู้กระทำรู้สำนึกในการกระทำและประสงค์ต่อผล หรือยอม เล็งเห็นผลของการกระทำนั้น และยังมีความหมายถึงการไม่ปฏิบัติตามระเบียบกฎหมายของทางราชการ หรือมติ คณะรัฐมนตรี ที่แม้จะไม่ได้มุ่งหมายที่จะก่อให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ หรือไม่อาจเล็งเห็นผลของการกระทำ นั้นว่า จะเสียหายแก่ราชการได้ก็ตาม ถ้าการกระทำโดยรู้สำนึกในการกระทำนั้นได้ก่อให้เกิดความเสียหายก็เป็นการละเมิดได้

ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หมายถึง การกระทำที่ไม่รอบคอบ ขาดความระมัดระวัง หรือกระทำ ไปโดยพลั้งเพลอ หลงลืม ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้มีหน้าที่เช่นนั้นจะต้องมีความรอบคอบ ระมัดระวังอย่างที่มีหน้าที่ เช่นนั้นจะพึงกระทำ

กรณีตัวอย่าง

แพทย์ผู้ผ่าตัดหลังลิ้มกรรไก หรือผ่าฟันแผลไว้ในช่องท้องของคนไข้ เป็นการกระทำโดยประมาท เลินเล่ออย่างร้ายแรง

กรณีมีระเบียบกฎหมายให้ปฏิบัติแล้วไม่ปฏิบัติถือเป็นการจงใจ ซึ่งศาลปกครองตีความวินิจฉัยว่า มิใช่กรณีการกระทำโดยประมาทเลินเล่อ เช่น การก่อกวนผู้ก่อกวนฝ่าฝืนพระราชบัญญัติวิธีการงบประมาณ

กรณีลงนามสั่งเช็คชำระหนี้แก่เจ้าหนี้ โดยไม่จัดคร่อมหรือขีดมาผู้ถือเป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่กระทำการทุจริตเบียดบังเงินไปแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น ฝ่าฝืนระเบียบการเก็บรักษาเงิน

กรณีเจ้าหน้าที่บัญชีลงบัญชีตามคำบอกกล่าวของเจ้าหน้าที่การเงิน โดยไม่มีใบสำคัญรับเงินหรือใบเสร็จรับเงินเป็นหลักฐานการลงบัญชี เป็นเหตุให้ไม่อาจตรวจสอบพบเห็นการกระทำทุจริตได้ทันทั่วถึง

กรณีลงนามใบถอนเงินให้แก่ผู้รับมอบอำนาจและไม่ควบคุมดูแลหรือติดตามตรวจสอบให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ หรือตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่เบียดบังเงินไปแสวงหาประโยชน์ให้แก่ตนเองหรือผู้อื่น

กรณีสั่งการอนุมัติและลงนามสั่งจ่ายเงินชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ซ้ำซ้อนหลายครั้ง โดยไม่ตรวจสอบหลักฐานประกอบฎีกาให้รอบคอบครบถ้วนถูกต้อง เป็นเหตุให้เกิดการทุจริตเสียหายแก่ทางราชการ เช่น กรณีเจ้าหน้าที่การเงินนำเงินของฎีกาแรกไปใช้จ่ายหมุนเวียนก่อน ครั้นตั้งเบิกฎีกาที่ 2 จึงนำไปชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้รายแรกหมุนเวียนกันไป กระทำเช่นนี้ต่อเนื่องตลอด

กรณีเก็บรักษาเงินสดไว้ในตู้ไม้หรือเก็บกว่าวงเงินสำรองเป็นเวลานานหลายสัปดาห์ โดยไม่นำฝากธนาคารเป็นเหตุให้ถูกโจรกรรมสูญหายไป

กรณีรับเงินประกันอุบัติเหตุและเงินค่าตรวจสุขภาพนักเรียนนักศึกษา แต่ไม่นำส่งบริษัทฯ ประกันภัยหรือสถานพยาบาลภายในกำหนด ต่อมาภายหลังผู้เอาประกันเสียชีวิตลงและบริษัทฯ ปฏิเสธจ่ายเงินคุ้มครอง

กรณีรับเงินค่าเช่าร้านค้าจำหน่ายอาหารของสถานศึกษาแล้ว ไม่นำส่งเข้าเป็นเงินรายได้สถานศึกษา หรือนำส่งไม่ครบถ้วน

กรณีสั่งการอนุญาต/อนุมัติ โดยไม่มีบันทึกขออนุมัติจัดซื้อจัดจ้าง ประมาทการ โครงการและแผนปฏิบัติราชการประจำปี

หลักปฏิบัติราชการ

ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลที่ได้จากคำพิพากษาของศาลปกครอง

การบรรจุแต่งตั้ง

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.62/2547 ส่วนราชการต้องผูกพันกับหลักเกณฑ์หรือประกาศที่ตนได้กำหนดไว้จะใช้ดุลพินิจที่แตกต่างไปจากหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ไม่ได้ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งฝ่ายปกครองต้องเคารพกฎเกณฑ์ที่ตนเองกำหนดขึ้น และถือเป็นหน้าที่อย่างหนึ่งที่จะต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ตนได้กำหนดขึ้นด้วย เช่น กรณีการรับสมัครนักศึกษา รับสมัครพนักงานราชการ แจ้งความประกวดราคา
- คำพิพากษาศาลปกครองครั้งที่ 1439/2546 และที่ 1099/2546 หน่วยงานทางปกครองต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ตนได้ประกาศไว้จะแก้ไข หรือยกเลิกภายหลังจากที่ได้มีการดำเนินการตามประกาศนั้นแล้วไม่ได้
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.89/2549 เมื่อหน่วยงานที่มีอำนาจหน้าที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการสรรหาบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งไว้อย่างไร ส่วนราชการก็ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ดังกล่าว
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.142/2547 องค์กรของรัฐรวมทั้งหน่วยงานทางปกครองต้องปฏิบัติต่อบุคคลอย่างเสมอภาคจะนำเรื่องของความแตกต่างไม่ว่า ถิ่นกำเนิด เชื้อชาติ สภาพทางกาย หรือสุขภาพ มาอ้างเพื่อเลือกปฏิบัติต่อบุคคลให้แตกต่างกันไม่ได้ เช่น กรณีคนพิการทุพพลภาพ อ้วน เกียรตินิยม
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.50/2546 คุณสมบัติของผู้ที่จะเข้ารับราชการเป็นข้าราชการถือ เป็นคุณสมบัติเฉพาะตัวของผู้สมัคร จะนำคุณสมบัติของผู้อื่น เช่น บิดา มารดามาเป็นคุณสมบัติของผู้สมัครด้วยไม่ได้ และการที่บุคคลใดจะขาดคุณสมบัติของผู้ที่จะได้รับการคัดเลือก หรือผู้ที่สอบแข่งขันเป็นข้าราชการนั้น จะต้องเป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมาย นอกจากนี้จะออกคำสั่งหรือกำหนดกฎเกณฑ์ หรือวางนโยบายใด ๆ นอกเหนือจากบทบัญญัติของกฎหมายไม่ได้
- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.89/2549 เมื่อคณะรัฐมนตรีซึ่งเป็นองค์กรสูงสุดที่มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารราชการแผ่นดินตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ หน่วยงานทางปกครองก็ต้องปฏิบัติตามนโยบายของคณะรัฐมนตรี การกำหนดหลักเกณฑ์เรื่องใดที่ไม่เป็นไปตามมติคณะรัฐมนตรี ย่อมถือว่า เป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การขอกลับเข้ารับราชการ

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.116/2549 อำนวยการในการบรรจุแต่งตั้งให้กลับเข้ารับราชการ ถือเป็นดุลพินิจของผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้ง โดยกฎหมายไม่ได้บัญญัติให้ข้าราชการที่ลาออกจากราชการไปแล้วมีสิทธิที่จะได้รับการบรรจุกลับเข้ารับราชการเมื่อประสงค์ แต่ให้ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุพิจารณาว่าต้องการที่จะรับข้าราชการที่ออกจากราชการไปแล้ว กลับเข้ารับราชการหรือไม่ตามที่เห็นสมควร ซึ่งในการใช้ดุลพินิจ ผู้มีอำนาจสั่งบรรจุและแต่งตั้งจะต้องคำนึงถึงประโยชน์ของทางราชการเป็นหลัก

การย้าย

- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1595/2545 การย้ายต้องย้ายไปแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งระดับเดียวกัน และดุลพินิจในการย้ายต้องมีเหตุผล เป็นธรรม และเพื่อประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ
- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1233/2546 และที่ 1741/2546 แม้การออกคำสั่งย้ายข้าราชการผู้ออกคำสั่งย้ายสามารถพิจารณาออกคำสั่งได้โดยไม่จำเป็นต้องให้คู่กรณีมีโอกาสโต้แย้งและแสดงพยานหลักฐาน และเหตุผลสนับสนุนที่เพียงพอประกอบในการใช้ดุลพินิจสั่งย้าย แต่ในกรณีการแต่งตั้งโยกย้ายที่มีสาเหตุมาจากการร้องเรียนกล่าวหาการปฏิบัติงานของข้าราชการ ซึ่งเป็นกรณีของการโยกย้ายที่ไม่เป็นปกติ จะต้องมีการพยานหลักฐานหรือเหตุผลสนับสนุนเพียงพอว่า ผู้ถูกร้องเรียนได้กระทำการตามที่ถูกร้องเรียนและการแต่งตั้งโยกย้ายมีความจำเป็นที่จะต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของทางราชการ
- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 574/2546 นายกรัฐมนตรีมีอำนาจใช้ดุลพินิจตัดสินใจออกคำสั่งให้ข้าราชการซึ่งสังกัดกระทรวง ทบวง กรมใด มาปฏิบัติราชการสำนักนายกรัฐมนตรี โดยจะให้ขาดจากอัตราเงินเดือนตามสังกัดเดิมหรือไม่ก็ได้ แต่ก็ไม่ใช่ว่านายกรัฐมนตรีจะใช้ดุลพินิจดังกล่าวได้ตามอำเภอใจ เพราะเจตนารมณ์ของกฎหมายที่ให้อำนาจแก่นายกรัฐมนตรีในฐานะหัวหน้ารัฐบาลนั้น ย่อมประสงค์ให้การใช้อำนาจดังกล่าวเป็นไปเพื่อประโยชน์ในการบริหารราชการแผ่นดิน และประโยชน์ของทางราชการเป็นสำคัญ หากปรากฏข้อเท็จจริงว่า มีการออกคำสั่งโดยใช้ดุลพินิจนอกเหนือไปจากเจตนารมณ์ของกฎหมาย หรือเป็นการบิดเบือนการใช้อำนาจแล้ว คำสั่งดังกล่าวนั้นก็ย่อมจะไม่ชอบด้วยกฎหมายได้
- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 621/2547 และที่ 1638/2547 การแต่งตั้งข้าราชการพลเรือนให้ดำรงตำแหน่งที่ ก.พ. ยังมีได้กำหนดจะกระทำมิได้ และการสั่งให้ข้าราชการไปช่วยราชการต้องมีเหตุผล และความจำเป็นและเป็นการชั่วคราวเท่านั้น ตามกฎ ก.พ.ฉบับที่ 15 (พ.ศ.2540) ออกตามความในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ว่าด้วยการสั่งข้าราชการพลเรือนให้ประจำกระทรวง ประจำทบวง ประจำกรม ประจำกอง หรือประจำจังหวัด

การเลื่อนตำแหน่ง

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.78/2549 การเลื่อนและแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่สูงขึ้น องค์ประกอบที่สำคัญที่ใช้ในการพิจารณาเพื่อแต่งตั้งได้แก่ ความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงาน ระยะเวลา การดำรงตำแหน่ง การปฏิบัติตนเหมาะสมกับการเป็นข้าราชการ และผลงานหรือผลการปฏิบัติงาน แต่ที่สำคัญ มักจะเน้นผลงานหรือผลการปฏิบัติงานเป็นองค์ประกอบหลัก ดังนั้น การประเมินโดยวิธีการดูจากใบสมัครของผู้สมัครเข้ารับการคัดเลือกเท่านั้น ย่อมเป็นการเลื่อนและแต่งตั้งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.59/2549 ในการประเมินผลงานเพื่อเลื่อนขึ้นแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งสูงขึ้น หากมีการแต่งตั้งคณะกรรมการประเมิน กรรมการประเมินจะต้องมีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาที่ประเมินเป็นอย่างดี มิฉะนั้นผลของการประเมินที่เกิดจากการใช้ดุลพินิจที่ไม่มีพื้นฐานขององค์ประกอบด้านความรู้และด้านประสบการณ์การทำงานอย่างเพียงพอที่จะประเมินผลงานทางวิชาการ ถือเป็น การใช้ดุลพินิจโดยไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การเลื่อนขึ้นเงินเดือน

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.41/2548 และศาลปกครองกลางที่ 1459/2546 การที่ข้าราชการจะได้เลื่อนขึ้นเงินเดือน ครั้งขึ้น หนึ่งขั้น ขึ้นครึ่ง หรือสองขั้น ย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพและประสิทธิ ผลของการปฏิบัติงานเป็นสำคัญ โดยหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผล การปฏิบัติงานของข้าราชการพลเรือนสามัญเป็นไปตามหนังสือสำนักงาน ก.พ. ที่ นร 0708.1/ว.5 ลงวันที่ 2 สิงหาคม 2544 และมติคณะรัฐมนตรี ตามหนังสือสำนักงานเลขาธิการคณะรัฐมนตรี ที่ นร 0205/ว.117 ลงวันที่ 23 มิถุนายน 2540 เรื่อง การนำระบบเปิดมาใช้ในการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือนข้าราชการ ดังนั้น การประเมินผลการปฏิบัติหน้าที่เพื่อประกอบการพิจารณาเลื่อนขึ้นเงินเดือน โดยไม่มีแบบประเมินผลการปฏิบัติงานในรอบปี ไม่มีการจัดประเมินปีละ 2 ครั้ง และไม่ได้ใช้ระบบเปิดในการดำเนินการตามมติ คณะรัฐมนตรี แจ้งตามหนังสือสำนักงาน ก.พ.ที่ นร 0708.1/ว.16 ลงวันที่ 7 สิงหาคม 2540 จึงเป็นการ ประเมินประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการปฏิบัติงานเพื่อเลื่อนขึ้นเงินเดือนที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

วินัยข้าราชการ

- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 154/2548 การแต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนทางวินัย จะต้องกระทำโดยเจ้าหน้าที่ผู้มีอำนาจตามกฎหมาย

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 28/2547 (ประชุมใหญ่) กรรมการที่ได้รับแต่งตั้ง ให้เป็นคณะกรรมการสอบสวนจะต้องมีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด

- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 865/2547 กรรมการสอบสวนต้องมีความเป็นกลาง

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 349/2545 คำสั่งแต่งตั้งกรรมการสืบสวนข้อเท็จจริงไม่เป็นคำสั่งทางปกครองและไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะรับไว้พิจารณา ตามมาตรา 9 วรรคหนึ่ง (1) แห่งพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลปกครอง

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ 349/2545, 543/2545 และ 177/2546 คำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างไม่ร้ายแรงไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง และไม่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะรับไว้พิจารณา

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 410/2546 และที่ 179/2549 คำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนทางวินัยอย่างร้ายแรงไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง และไม่อยู่ในอำนาจศาลปกครองที่จะรับไว้พิจารณา

เมื่อมีการออกคำสั่งลงโทษทางวินัยไม่ว่าจะเป็นคำสั่งลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน ลดขั้นเงินเดือน ปลดออก ไล่ออกจากราชการ ถือเป็นคำสั่งทางปกครอง เพราะมีผลกระทบต่อสถานภาพของสิทธิและหน้าที่ของผู้ถูกลงโทษนั้นแล้ว อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะรับไว้พิจารณา

การพิพากษาและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ 437/2546 คำสั่งพิพากษาและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน รวมทั้งคำสั่งให้ข้าราชการดำรงสำรองราชการ เป็นคำสั่งทางปกครองที่อยู่ในอำนาจของศาลปกครองที่จะวินิจฉัยว่า เป็นคำสั่งที่ชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ และศาลมีอำนาจเพิกถอนหากเห็นว่า เป็นคำสั่งที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ. 28/2547 ในกรณีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนวินัยไม่ชอบด้วยกฎหมาย ซึ่งหน่วยงานทางปกครองจะต้องมีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนใหม่ให้ถูกต้องต่อไปนั้น ศาลปกครองสูงสุดโดยที่ประชุมใหญ่วินิจฉัยว่า หากได้มีผลทำให้คำสั่งพิพากษาที่สั่งโดยชอบด้วยองค์ประกอบตามที่กำหนดไว้ในมาตรา 107 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 ประกอบกับกฎ ก.พ. ฉบับที่ 11 ออกตามความในพระราชบัญญัติดังกล่าวเสียไปด้วยไม่

หลักเกณฑ์และวิธีการสอบสวนทางวินัย

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.214/2548 และที่ อ.4/2547 เจ้าหน้าที่ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ออกคำสั่งทางปกครองที่มีผลกระทบต่อสิทธิ เสรีภาพ หรือประโยชน์ของบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ต้องแจ้งข้อเท็จจริงที่จะใช้เป็นเหตุผลในการออกคำสั่งทางปกครองให้บุคคลนั้นทราบ และให้โอกาสโต้แย้งข้อเท็จจริงและแสดงพยานหลักฐานสนับสนุนข้อโต้แย้งของตนก่อนที่เจ้าหน้าที่จะออกคำสั่งทางปกครอง ดังนั้น การดำเนินการทางวินัยไม่ว่าจะเป็นการกล่าวหาว่า กระทำความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง ต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาได้ทราบข้อเท็จจริงและให้โอกาสโต้แย้งแก้ข้อกล่าวหาด้วย ทั้งนี้ ตามมาตรา 30 และมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

ระยะเวลาในการสั่งการทางวินัย

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ.67/2547 และคำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 1159/2547 การดำเนินการทางวินัยให้รับดำเนินการโดยเร็ว ดังนั้น เมื่อคณะกรรมการสอบสวนเสนอสำนวนการสอบสวนแล้ว เป็นอำนาจของผู้แต่งตั้งคณะกรรมการสอบสวนที่จะสั่งการโดยเร็ว โดยไม่จำเป็นต้องรอผลการพิจารณาทางอาญา ก่อน เพราะกระบวนการพิจารณาทางวินัยและทางอาญามีความแตกต่างกัน การรับฟังพยานหลักฐานก็แตกต่างกัน ทั้งการมีอยู่ของพยานหลักฐานและการให้อภัยคำหรือการเบิกความของพยานอาชญาจะมีความแตกต่างกันได้

กรณีการพิจารณาความผิดกระทำโดยเจ้าหน้าที่ที่ไม่มีอำนาจ

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.133/2548 การพิจารณาและกำหนดโทษโดยองค์กรที่ไม่มีอำนาจ คำสั่งลงโทษนั้น ไม่ชอบด้วยกฎหมาย และไม่ถือว่าคำสั่งลงโทษดังกล่าวเป็นคำสั่งทางปกครอง ที่ไม่สมบูรณ์ที่สามารถเยียวยาแก้ไขได้ ตามมาตรา 41(4) แห่งพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ. 2539

กรณีการกระทำของผู้ฟ้องคดีไม่เป็นความผิดวินัยตามที่สั่งลงโทษ

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.2/2549 การใช้ดุลพินิจฟังข้อเท็จจริงไม่รอบด้าน เป็นเหตุให้การใช้ดุลพินิจไม่ชอบด้วยกฎหมาย

- คำพิพากษาศาลปกครองกลางที่ 984/2548, ที่ 225/2547 และที่ 1471/2546 ความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการต้องเป็นผลโดยตรงจากประมาทเลินเล่อในหน้าที่ราชการ

สั่งลงโทษในข้อกล่าวหาที่มีได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาอันมาก่อน

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 197/2548 การที่ผู้มีอำนาจสั่งลงโทษออกคำสั่งลงโทษในข้อกล่าวหาที่มีได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาอันมาก่อน ย่อมเป็นคำสั่งลงโทษที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย

การอุทธรณ์คำสั่งลงโทษทางวินัย

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุดที่ 260/2546 (ประชุมใหญ่) การพิจารณาอุทธรณ์ต้องพิจารณาให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลาอันสมควร ในที่นี้ก็คือ ต้องพิจารณาอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จภายใน 90 วัน นับแต่วันที่ได้รับอุทธรณ์

เรื่องอื่น ๆ ที่น่าสนใจ

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุด ที่ อ.315/2549 เมื่อผู้มีอำนาจตามกฎหมายเห็นว่า คำสั่งลงโทษไล่ออกหรือปลดออกจากราชการไม่ชอบด้วยกฎหมาย เช่น การสอบสวนไม่เป็นไปตามกระบวนการสอบสวนตามกฎหมาย ก.พ. ฉบับที่ 18 (พ.ศ.2540) และต่อมาภายหลังผู้มีอำนาจตามกฎหมายได้สั่งให้เพิกถอนคำสั่งดังกล่าว แล้วมีคำสั่งแต่งตั้งกรรมการสอบสวนหรือให้กรรมการสอบสวนดำเนินการสอบสวนทางวินัยกับข้าราชการผู้นั้นใหม่ ต้องถือว่าการดำเนินการทางวินัยยังไม่ถึงที่สุด จึงไม่อาจจ่ายเงินเดือนในระหว่างถูกไล่ออกจากราชการเต็มจำนวนให้แก่ข้าราชการผู้นั้นได้ ตามข้อ 4 (1) ของระเบียบกระทรวงการคลัง

ว่าด้วยการจ่ายเงินเดือนให้แก่ข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ โดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและข้าราชการซึ่งถูกสั่งให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการแล้ว ต่อมาได้รับการพิจารณายกโทษ

- คำพิพากษาศาลปกครองสูงสุดที่ อ. 142/2549 การดำเนินการทางวินัยไม่ต้องรอผลคดีอาญา และผลของคดีอาญาจะเป็นประการใด ไม่ผูกมัดผู้ดำเนินการทางวินัยที่จะเห็นแตกต่างได้ หากได้กระทำไปโดยสุจริตและเป็นไปตามกฎหมายแล้ว

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ 545/2546 และที่ 361/2547 ความสัมพันธ์ระหว่างส่วนราชการ และลูกจ้างของส่วนราชการ ซึ่งมีการทำสัญญาจ้างเป็นความสัมพันธ์ตามสัญญาทางปกครอง ข้อพิพาทเกี่ยวกับคำสั่งที่เกิดจากการบริหารงานบุคคล เป็นข้อพิพาทเกี่ยวกับสัญญาทางปกครอง

- คำสั่งศาลปกครองสูงสุด ที่ 249/2548 มติคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ชี้มูลความผิดทางวินัยของข้าราชการ ไม่เป็นคำสั่งทางปกครอง ผู้ฟ้องคดีจึงไม่เป็นผู้ได้รับความเดือดร้อนเสียหายที่จะมีสิทธิยื่นฟ้องต่อศาลปกครองเพื่อขอให้เพิกถอนมติคณะกรรมการ ป.ป.ช.

.....

นายถาวร รุ่ง กลิ่นโพธิ์
หัวหน้ากลุ่มงานระเบียบกฎหมาย
ผู้เรียบเรียงขั้นตอนดำเนินการ